

Algun reflex del sentit originari de CINGULUM 'cinyell' sembla haver continuat a Mallorca segons el testimoni d'AlcM, i de l'ús de *cingle* com a un tipus de fermall (DAG.) i de *capsingle* 'anella de fusta per a assegurar l'albarda'.³ D'altra banda, *cingla*, a més del seu sentit de 'cenyidor de les bèsties'⁴ s'usa en algunes parts com a sinònim de *cingle* o *cinglera* (veg. més avall).⁵

L'evolució semàntica de CINGULUM 'cinyell' a *cingle* 'espatat de roca' suposa que fou aplicat anteriorment a una 'mola cenyida de cingles', i en realitat un desenvolupament semblant s'ha donat en el cat. *cint* (substantivat de CINCTUM, part. pass. de CINGERE 'cenyir') com a 'cingle, espatat de roca', documentat ja en escrit de 1113, i amb una variant *cinto*, comuna al País Valencià, que suposa la catalanització d'un mossàrab *çinto* (veg. sota CENYIR). Interessa notar que CINGULUM ha tingut en aquest sentit toponímic, i en d'altres semblants un gran floriment justament en els Pirineus i els Alps, i la seva àrea de difusió va dels parlars suïssos i nord-italians fins al català, gascó i aragonès, incloent-hi també la faixa occitana però allí amb poca freqüència. En les accepcions de 'prat entre penyes', 'tira de roques', 'caminoi de cabres salvatges', notem el suís-alemany *tschingel*, de gran extensió entre Tujetsch i Sursés, i les formes nord-italianes: *scengli* Poschiavo, *céngbel* Breg., *sceng* Mesolcina, *scengh* Calanca, etc.;⁶ hi ha un *Tschingelhorn*, muntanya molt important, a l'Oberland Bernès prop del límit amb el Valais, que molt probablement va rebre el seu nom per les cingleres que la cenyien; al territori oc. tenim périgourdin *cengle* «corniche d'une falaise, sentier naturel qui couronne un escarpement circulaire, chemin taillé dans les rochers escarpés qui tombent a pic sur une rivière» (TdF);⁷ a l'Alt Comenge *selb*, i en els Pirineus gascons *sinclo* «corniche» (ZRPb. Beib., 85, § 136). En aragonès apareix amb les vars. *cinglo* o *cillo*: *cinglo* 'jaciment de penyes, precipici' (CollAltabàs), i usual també a Casp, Biescas, Vió i *cillo* [eíŋo] a Plan, Gistafn, Bielsa (BDC xxiv, 165) i també a Campo, Tella, i *cillares* 'cinglera, cingles' a Linàs de Br.⁸

En català *cingle*, a més del seu sentit de 'espatat de roca' té l'accepció de 'relleix, replà al mig d'un cingle' a Mall. i Men. (AlcM). Presenta les següents variants: *cill* (< *cinl(o)* < CING(U)LU) a la part nord del Rosselló, regió de Conflent: Orbanya, Tuès, Évol, amb topònims com *Els Cills de les Grites* (Noedes), *El Cill del Carrabí* (Fontpedrosa), *El Cill* (Mosset), *El Cill del Draper* (Flaçà), però cap al sud de la mateixa zona apareix la forma fem. *cingla*, a Nyer i a Er (Cerd. Fr.).

A la regió del Pallars, es troba la mateixa solució que en els parlars aragonesos, *cinglo*: Tavascan, Farrera, StRomà de Tavèrnoles, i també a L'Estall (BRibar.),⁹ i *cinglo* apareix fins i tot en una zona com la Costa de Gualter (al Segre Mitjà); a Boí *cinllo* [sínŋo]; la forma *cill* reapareix a Llastarri (Ribag.). I *cill* i *cillo* com a solucions mossàrabs es documenten al sud del País Val., a la Foia de Castalla i les rodalies

(Cor., *TopHesp.* II, 169);¹⁰ però a Onil (Foia de Cast.) ha registrat Cor. *La sela dels Castellars*, que és un dels punts culminants en la serra d'aquest nom. Altrament, en el País Val., on hi ha hagut la concurrència de *cint(o)* *cill(o)*, i també *resingle* 'cingle o cinglera' a la Vall Gallinera i Vall de Pego, etc. (veg. avall).¹¹ *Cingle* no apareix en molts punts: però sí a Bel (Ports Mor.), CovesV (Alt Maestr.), Casinos (CampdeLliria), i després a la zona de Valldigna i a Alzira; i a Cullera hi ha *Cingle la Pitereta*; més encara, la forma femenina *cingla* ha estat registrada per Cor. a la Morera de Mont. (Priorat): «una *cingla* vol dir una relleixa amb referència a la *Cingla del Teixidor*, però al mateix lloc hi ha les *Cingles del Mateu*, que són uns cingles de la *Serra Major*; i *cingla* com a 'cingle' se sent a AresM, i com a 'cingle' o més aviat 'cinglera' a Vallibona i Catí (Ports de Mlla.), i després a Moixent (Vall de Montesa).

DERIV.: *Cinglar*: «cinglar un cavall, equum substringere» (Lacav.); 'donar cops de cingla, xurriaques' (ja en els DFgra. i Tarongí).¹² *Cinglada* 'cop donat amb la cingla, xurriaques' (ja 1575, OPou, *TbPu.*, 178), i A. Ferrer Guinart, *Rond. Men.*, p. 225; en sentit fig.: «que tal volta no fóra involuntària, car és una de tantes *cinglades* de l'Autor a la alta clerecia», Galmés, en el «Pròleg» a *Blanq.*, ed. 1914, p. xvii; *una cinglada de mal de ventre* (ja en Lab.).¹³ *Cinglada* 'cinglera', veg. avall. *Cinglador* 'fuet' (A. Ferrer Guinart, *Rond. Men.*, 215); cf. la variant *cinglandó* 'verga de bou' (Camps Mercadal, *Folkl. Men.*, 268), i *cinglant* 'vergüeta prima' i *cinglantada* 'cop de cinglant' que registra DAG. en el Vallès, i *cinglantejar* 'fuetejar' (Emp.: AlcM).

Cingla 'cingle', 'cinglera' (veg. amunt).¹⁴ *Cinglada* 'cinglera', registrat per Cor., 1964 a Fígols les Mines (Berguedà) i el top. *Cinglada de Costa Freda* (Vallcebre). *Cinglós*, adj. en DAG. *Cinglera* 'cingle prolongat' (Verdaguer, *Canigó*; AlcM; 1963 Castell Areny, Vilafr. del Maestr.). *Cinglatera* 'cinglera' situat per DAG. a Vilallonga i Besalú, i Aguiló mateix va usar-lo en la seva poesia, 1854: «allí dalt, les *cingleterres* / crestejant sos penyals roigs / on los isards no s'hi arrisquen» (*AntPoet.*, 1975, p. 74); AlcM el registra a Arles, Rupit, Olot, i dona un ex. de Casaponce, *Contes Vall.*; 1935, Tavertet (Guill.); 1956, Boí; 1959, Prats de Molló; notem el *Cingletar de St. Roc* a Amer, 1964, i *cingletar* sembla tenir allí el sentit de 'caire d'una cinglera'.

Cingol, duplicat culte de *cingle*.

Encinglar 'posar la cingla' (Men.); *encinglar-se* 'enfilarse per un cingle' (Verdaguer, *Atl.* II, 13a), 'quedar-se tancat entre cingles i no poder-ne sortir' (dit d'animals que pasturen, Queralbs, 1935; de llenyaters o picapedrers en el Buixcarró de Quatretonda, 1962). *Encinglerat*, *-da* 'que passa per cingles' (Verdaguer, *Canigó*). *Recingle* 'el cingle doble que fa escaló; cinglera' (DAG. el dona com a val.); AlcM defineix 'cingle doble que fa escaló' (de Serra de Prades, Val.) i 'regruix o escaló en una muntanya, vorejant un abisme' (val.; mall., BDLC IX, 305); MGadea, «sitio es-